

Στα βαθιά νερά της Ανατολικής Μεσογείου

Οι παίκτες εντός και εκτός περιοχής, οι επιδιώξεις τους, ο ρόλος της Ελλάδας

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΙΡΙΔΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΦΙΛΗΣ
Ανατολική Μεσόγειος - Ολική επαναφορά Ιστορία και Γεωστρατηγική μιας αναδυόμενης περιοχής. Συνομιλίες με τον Μάκη Προβατά
Επιμέτρο: Εντί Ζεμνενίδη εκδ. Πατάκη, σελ. 256

Τον ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ

Αρχικά ξεφύλλισα τις πρώτες σελίδες με μια σχετική διατακτικότητα δεδομένου ότι ανήκω σε όσους θεωρούν ότι οι συζητήσεις που γίνονται ανάμεσα σε δύο ή περισσότερους και μετά τυπώνονται στο χαρτί υπολείπονται πολλές φορές του δομημένου έργου ενός συγγραφέα με αποκρυσταλλωμένες αντιλήψεις ή ερευνητικό έργο, καθώς εκ των πραγμάτων υπάγονται στα ενδιαφέροντα του συζητητή, του προσώπου δηλαδή που κρατά τον ρυθμό της κουβέντας. Εν προκειμένη αυτή η αντίληψη ήταν λανθασμένη, ξεκινώντας από την πρώτη θετική έκπληξη του βιβλίου που είναι ο τρόπος με τον οποίο ο δημοσιογράφος Μάκης Προβατάς διαχειρίζεται με αξιοπρόσεκτα

μαεστρία μια συζήτηση ειδική, με δύο πρόσωπα ιδιαίτερα έμπειρα όχι μόνο ως προς το αντικείμενο, αλλά και ως προς την έκθεση σε δημόσιες και ανοικτές συζητήσεις.

Μόνη ένσταση είναι ίσως η χρήση του όρου «αναδυόμενη περιοχή» στον τίτλο του βιβλίου, καθώς η Ανατολική Μεσόγειος, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, βρίσκεται για αιώνες στο επίκεντρο γεωπολιτικών τροπιών και ανακατατάξεων συνδεδεμένων άρρηκτα με την περιοχή της Βόρειας Αφρικής, της Μέσης Ανατολής και της Νότιας Ευρώπης. Αυτά όμως είναι δευτερεύουσας σημασίας λεπτομέρειες. Σε αυτό το γόνιμο περιβάλλον διάλογου, διεξήχθη μια συζήτηση η οποία έχει αξία να διαβαστεί από τους κατ' επάγγελμα ή καθ' ἑξιν καταναλωτές γεωπολιτικών αναλύσεων, κυρίως όμως από τον μέσο αναγνώστη που δεν έχει ούτε το «διθνοπολιτικό» υπόβαθρο ούτε και τον χρόνο να διαβάσει πενήντα βιβλία για τα πολλά και αντικρουόμενα συμπεράσματα πάνω σε ένα χώρο ζωτικής σημασίας για τα ελληνικά εθνικά συμφέροντα. Ο -υπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου πλέον- Δημήτρης Καιρί-

Πλωτό γεωτρήσιμο στα ανοικτά της Λεμεσού, στην Κύπρο (φωτογραφία αρχείου). Η Ανατολική Μεσόγειος βρίσκεται για άλλη μια φορά στο επίκεντρο γεωπολιτικών και οικονομικών ανακατατάξεων.

Το βιβλίο προσφέρει εύληπτες πληροφορίες για τις πολλές και αντικρουόμενες δυνάμεις σε ένα χώρο ζωτικής σημασίας για τα ελληνικά εθνικά συμφέροντα.

δης και ο Κωνσταντίνος Φίλης δίνουν συνοπτικές και πολύ σαφείς απαντήσεις σε ερωτήματα που ταλανίζουν τον δημόσιο διάλογο τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα μετά την αύξηση του ειδικού βάρους της Τουρκίας στην περιοχή μας, που εκ των πραγμάτων αφύπνισε και τη μέχρι πρότινος αλλού στραμμένη ενέργεια της Αθήνας.

Ένα από τα βασικά θετικά στοιχεία του βιβλίου είναι ότι στη συ-

ζήτηση παρεμβάλλονται κείμενα που εξηγούν στον αναγνώστη ορισμένα κρίσιμα στοιχεία για την κατανόηση της κατάστασης στην Ανατολική Μεσόγειο. Διαβάζουμε, λοιπόν, για τη Συμφωνία Σάκς - Πικό του 1916, τη Σύμβαση για το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας (Μοντέγκο Μπίε), τις συμφωνίες του Ισραήλ με αραβικές χώρες (Συμφωνίες Αβραάμ) ή, για παράδειγμα, τι σημαίνει πολιτικά για τις ΗΠΑ η «Ζώνη της Σκουριάς» (Rust Belt), η περιοχή δηλαδή των παλιών βιομηχανικών εγκαταστάσεων που κινείται πολιτικά μεταξύ Τραμπ και Θεοκρατικής alt right.

Στην πραγματικότητα, Καιρίδης και Φίλης καλύπτουν το σύνολο των παραμέτρων που επιδρούν με οποιονδήποτε τρόπο στην Ανατολική Μεσόγειο. Η στάση των τρίτων, εξωτερικών προς την περιοχή, παραγόντων, αλλά κρίσιμων

για όλες τις παγκόσμιες εξελίξεις, όπως οι ΗΠΑ, η Κίνα και βεβαίως η Ρωσία, και ως ένα βαθμό η Ευρώπη -ανά κρατικά οντότητα- ή λιγότερο ως ενιαία έκφραση-, είναι καθοριστική. Ο αναγνώστης αντιλαμβάνεται, όταν κλείσει το βιβλίο, ότι τα δεδομένα στην Ανατολική Μεσόγειο δεν επηρεάζονται από τον βολонταρισμό ή τις απόψεις της Ελλάδας ή κάποιου άλλου περιφερειακού παράγοντα (π.χ. της Τουρκίας, του Ισραήλ ή της Αιγύπτου), αλλά είναι περισσότερο μια δυναμική κατάσταση στην οποία, με διαφορετικό τρόπο, συνεισφέρουν όλες οι σημαντικές δυνάμεις της εποχής μας.

Οι απαντήσεις που δίνουν οι Καιρίδης και Φίλης μπορεί να είναι απλές και εύληπτες, αλλά δεν είναι απλοϊκές. Η Ανατολική Μεσόγειος αποτελεί έναν γεωγραφικό χώρο με Ιστορία η οποία αναδεικνύει

Ο δημοσιογράφος Μάκης Προβατάς διαχειρίζεται με μαεστρία τη συζήτηση με τους Καιρίδη και Φίλη.

τις πολυπλοκότητες της περιφέρειας. Η Ιστορία, ούτως ή άλλως, αποτελεί τη βασική εργαλειοθήκη κάθε ειδικού των Διεθνών Σχέσεων, αλλά οι δύο συζητητές του κ. Προβατά τμηματοποιούν όσο χρειάζεται. Δεν τα αποδίδουν όλα σε κάποια «νομοτέλεια» της Ιστορίας (ας και κάτι τέτοιο υπάρχει), ούτε όμως και αιθεροβατούν σχετικά με τη δυνατότητα των κυβερνήσεων και των δυνάμεων που βρίσκονται αυτή τη στιγμή στην εξουσία ανά την υφήλιο να επιτύχουν οτιδήποτε απλώς και μόνο επειδή το αποφάσισαν.

Το βιβλίο κλείνει με ένα επίμετρο του Εντί Ζεμνενίδη, το οποίο ακόμη και χωρίς υπογραφή θα μπορούσε να καταλάβει κανείς ότι έχει γραφτεί από τον εγκέφαλο του ΗΑΛC. Και αποτελεί μια άσκηση ρεαλισμού για τις ισορροπίες στο εσωτερικό των ΗΠΑ και πώς η Ελλάδα πρέπει να κινηθεί αν επιθυμεί να αποκτήσει μακροπρόθεσμη «αμερικανική» πολιτική. Κάποια μαθήματα δημόσιας διπλωματίας, αλλά και διπλωματίας Track 2, την οποία η Ελλάδα χρειάζεται όσο ποτέ άλλοτε.